

Tulevaisuuden korkeakouluopettajuus ja saavutettava korkeakoulutus

Alexi Huhta & Paula Pietilä
PedaForum, Turku, 15.8.2018

Mikä OHO!-hanke?

- OKM:n kärkihanke vuosina 2017-2019. Hankkeessa on mukana yhteensä yksitoista korkeakoulua
- Hanke koostuu kolmesta osahankkeesta
- Hanketta koordinoi Jyväskylän yliopisto
- Tavoitteena on edistää opiskelijoiden opiskelukykyä, hyvinvointia ja osallisuutta
- Kehittää henkilöstön ohjaamisosaamista ja vahvistaa saavutettavuutta ja osallisuutta tukevaa pedagogiikkaa
- Lisätietoa löydät hankkeen sivustolta: <https://ohohanke.fi>

Esteetön opiskelu ja henkilöstön tukeminen-osahanke

Hankkeemme käytännön tavoitteina ovat:

- Saada kokonaiskuva korkeakoulujen tämän hetken saavutettavuustilanteesta ja opiskelijoiden moninaisuuden huomioimisesta
- Luoda saavutettavuutta tukevia pedagogisia työkaluja henkilöstön käyttöön. Työkalujen luomisessa käytetään hyväksi henkilöstön kokemuksia ja korkeakouluissa olemassa olevia hyviä käytäntöjä
- Kehittää korkeakoulujen yhteistä saavutettavuuskriteeristöä, pohjautuen olemassa olevaan lainsäädäntöön, tutkimustietoon ja korkeakoulujen hyviin käytäntöihin

Esteetön opiskelu ja henkilöstön tukeminen- osahanke

- Tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeistä on yhteistyö korkeakoulujen ja muiden toimijoiden (kolmas sektori, ministeriöt) kanssa ja toiminnan jalkauttaminen korkeakouluissa

Kysely saavutettavuudesta opetushenkilöstölle

- OHO!-hankkeen kolmannen työpaketin puitteissa on kartoitettu korkeakoulutuksen saavutettavuutta suomalaisissa ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa
- Keväällä 2018 selvitettiin korkeakoulujen saavutettavuutta kohdentamalla sähköinen kysely korkeakoulujen opetushenkilöstölle.
- Vastauksia etsittiin seuraaviin tutkimuskysymyksiin:
 1. Miten saavutettavuus toteutuu opetushenkilökunnan mielestä?
 2. Mitä saavutettavuus opetushenkilökunnan mielestä on?
 3. Millaisia kehitysehdotuksia opetushenkilökunnalla on?

Määritelmä saavutettavuudesta

- Saavutettavuus voidaan ymmärtää esteettömyyttä laajempänä käsitteenä, joka ei tarkoita pelkästään fyysisiä ympäristöjä vaan siihen sisältyy myös sosiaalinen ja psyykkinen puoli (ks. esim. Penttilä 2012; Villa & Kivisalmi 2016).
- Hankkeessa olemme määritelleet korkeakoulutuksen saavutettavuutta laajasti:
Miten hyvin korkeakoulun tilat, sähköiset järjestelmät, oppimisympäristöt, opetusmenetelmät ja asenneilmapiiri mahdollistavat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan erilaisten ja erilaisissa elämäntilanteissa elävien opiskelijoiden osallisuuden ja yhdenvertaisuuden.

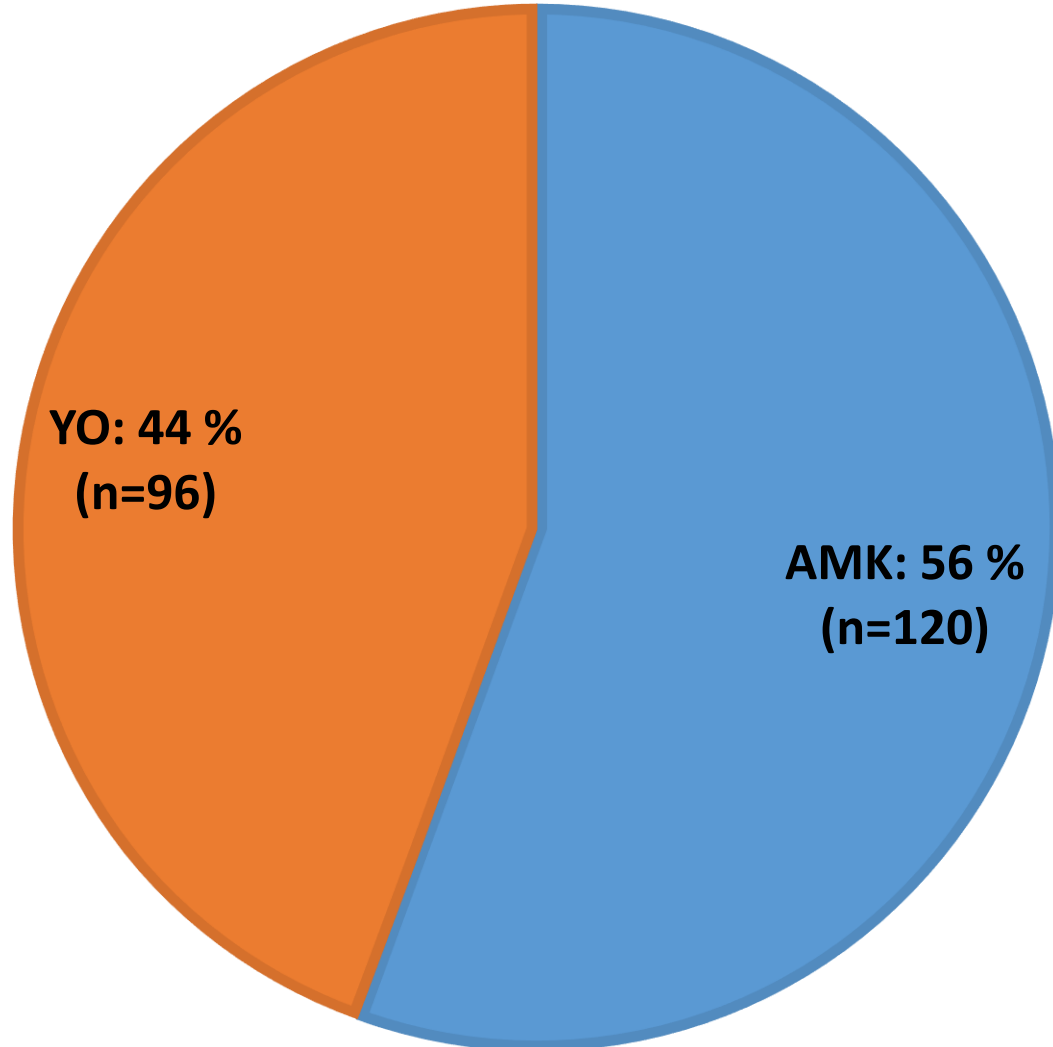
Opettajakyselyn osiot

- **Taustatiedot** (sukupuoli, korkeakoulu, koulutusala, synt.vuosi, opetuskokemus vuosina, nimike)
- **Asteikkokysymykset**, miten hyvin toteutuivat: (joka osiossa myös tilaa avoimille vastauksille)
 - Pedagoginen saavutettavuus
 - Korkeakoulun tarjoama tuki saavutettavuuden edistämiseen
 - Korkeakoulun saavutettavuutta edistävä toimintakulttuuri
- **Avoimet kysymykset:**
 - millainen on saavutettava korkeakoulu?
 - missä asioissa kokee saavutettavuuden toteutuvan?
 - missä asioissa saavutettavuusasioita tulisi vielä kehittää?

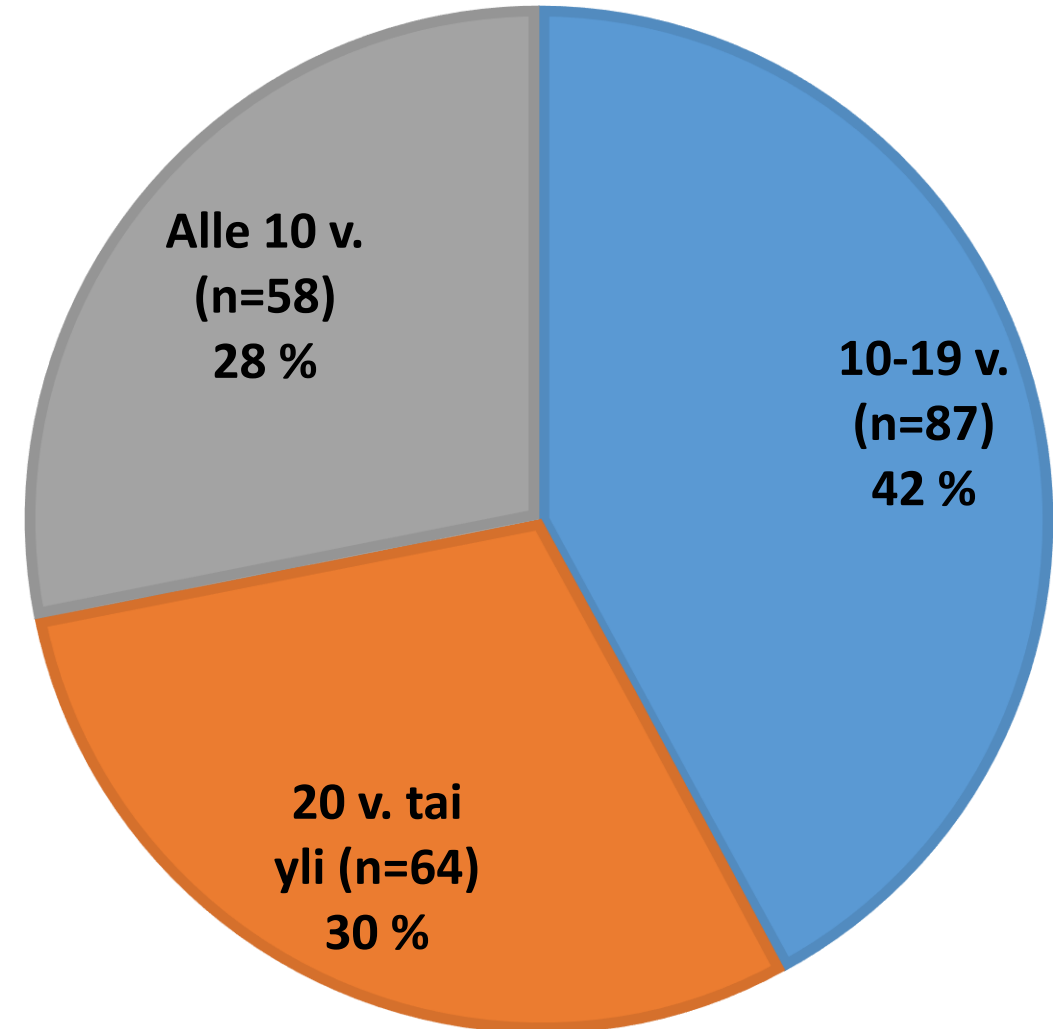
Kyselyn levitys ja vastaukset

- Vastauksia 217, lähes kaikista korkeakouluista vastauksia
- Kyselyyn vastattiin anonyymisti sähköisellä lomakkeella yleistä linkkiä käyttäen
- Tieto kyselystä lähetettiin korkeakoulujen viestintään, josta sitä levitettiin mm. intrasivustojen kautta
- Monessa korkeakoulussa tieto kyselystä ei tavoittanut henkilökuntaa hyvin, osassa vaadittiin tutkimuslupaa

Korkeakoulusektori

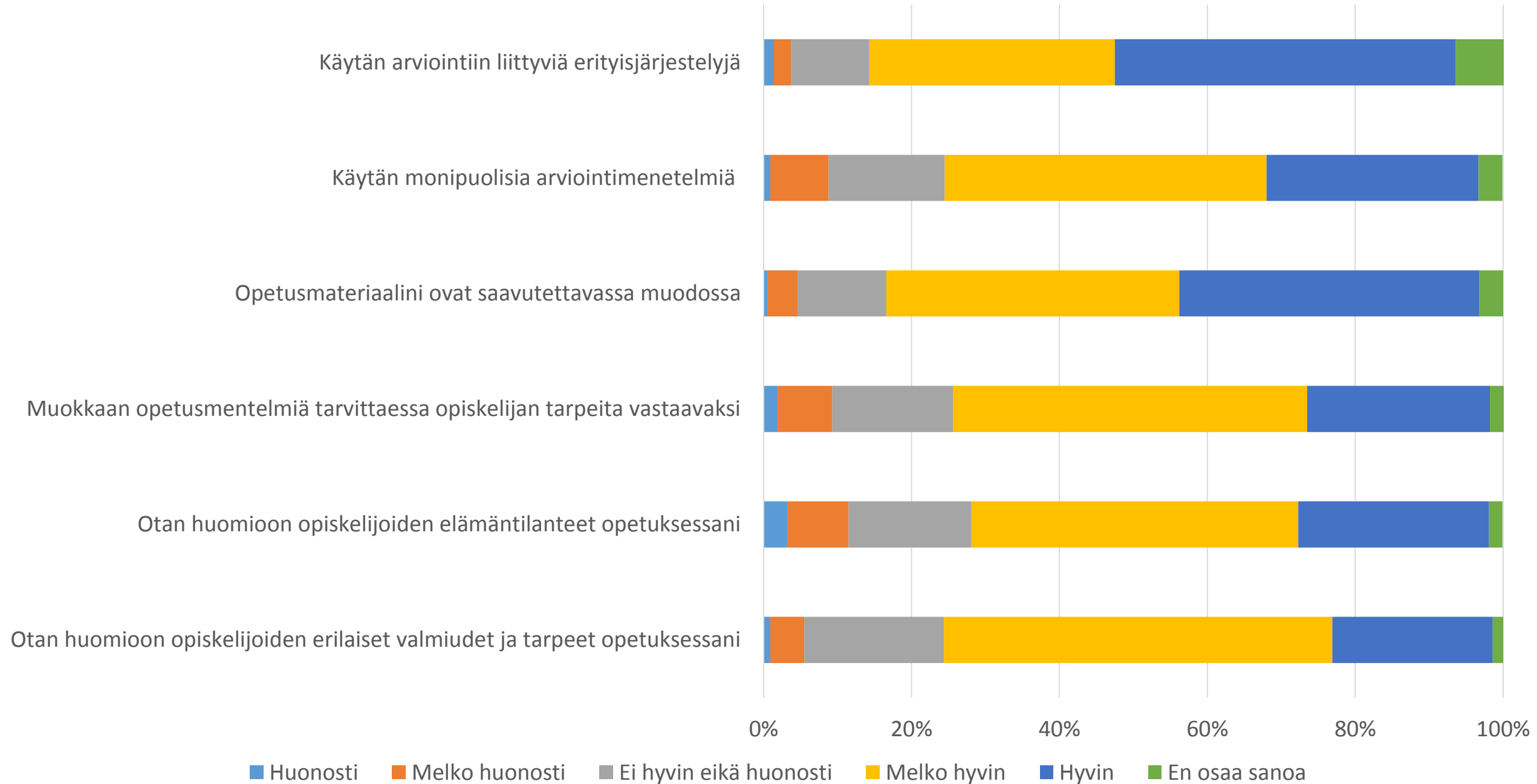

Opetuskokemus

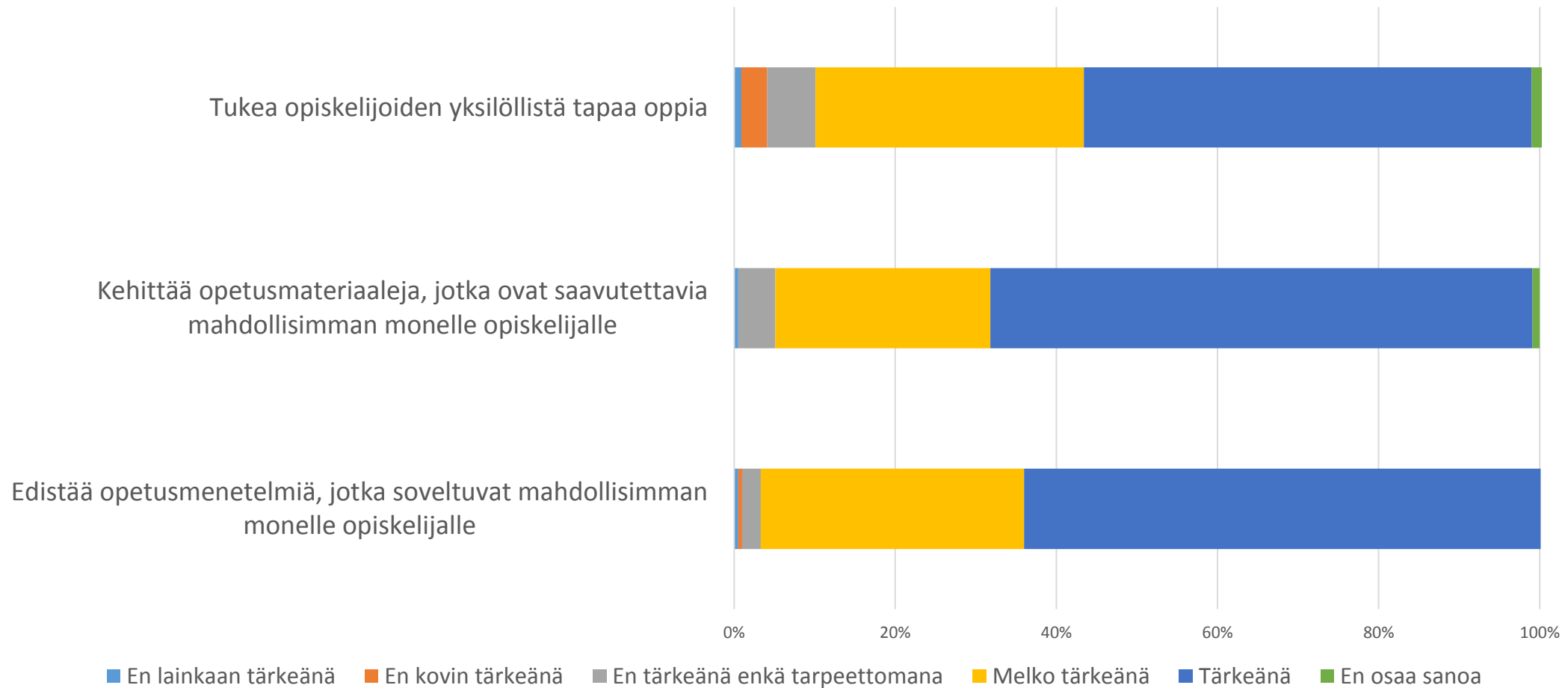

Pedagoginen saavutettavuus

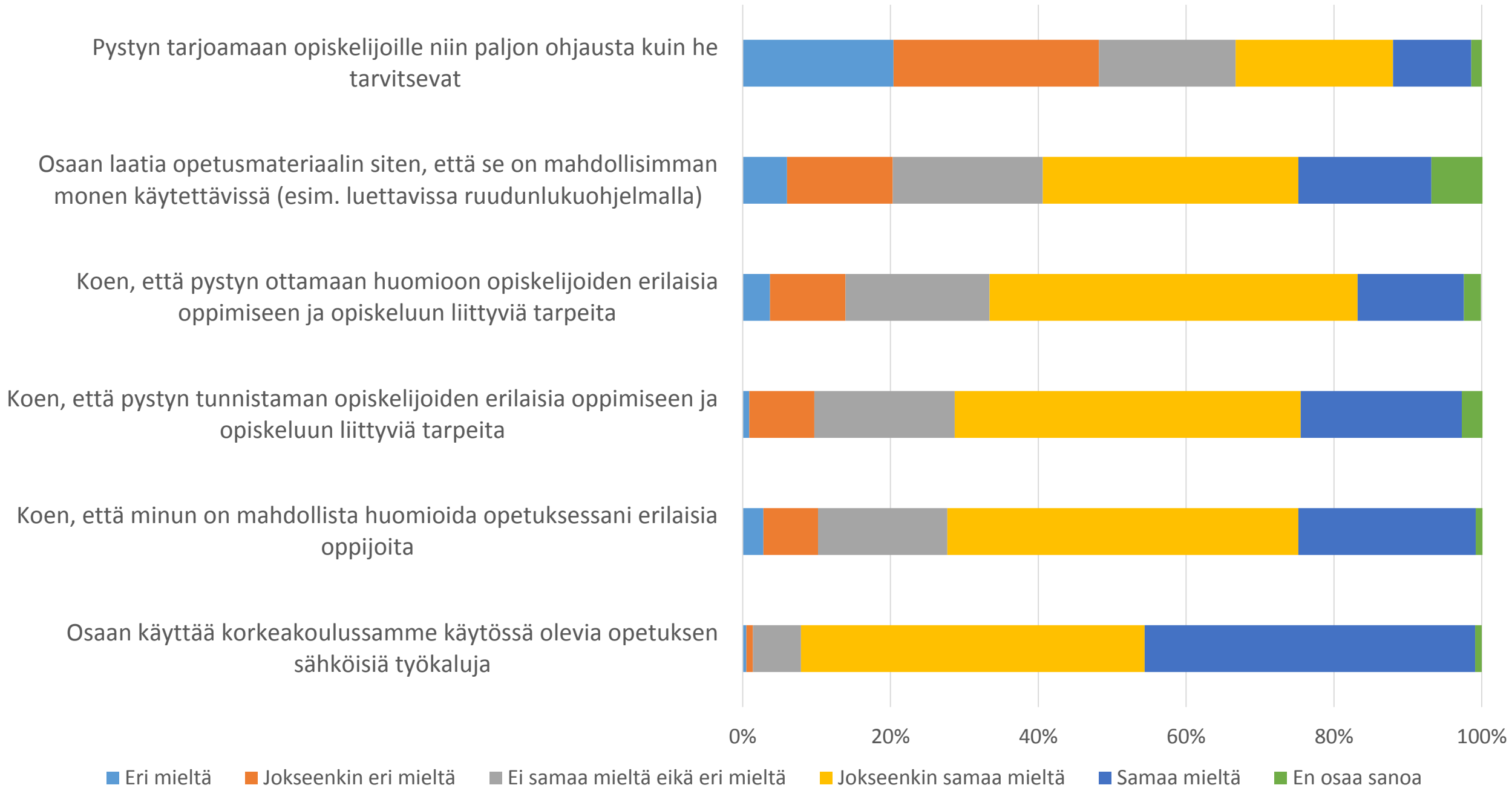
Opetuskäytännöt saavutettavuuden näkökulmasta

Opetuksen kehittäminen

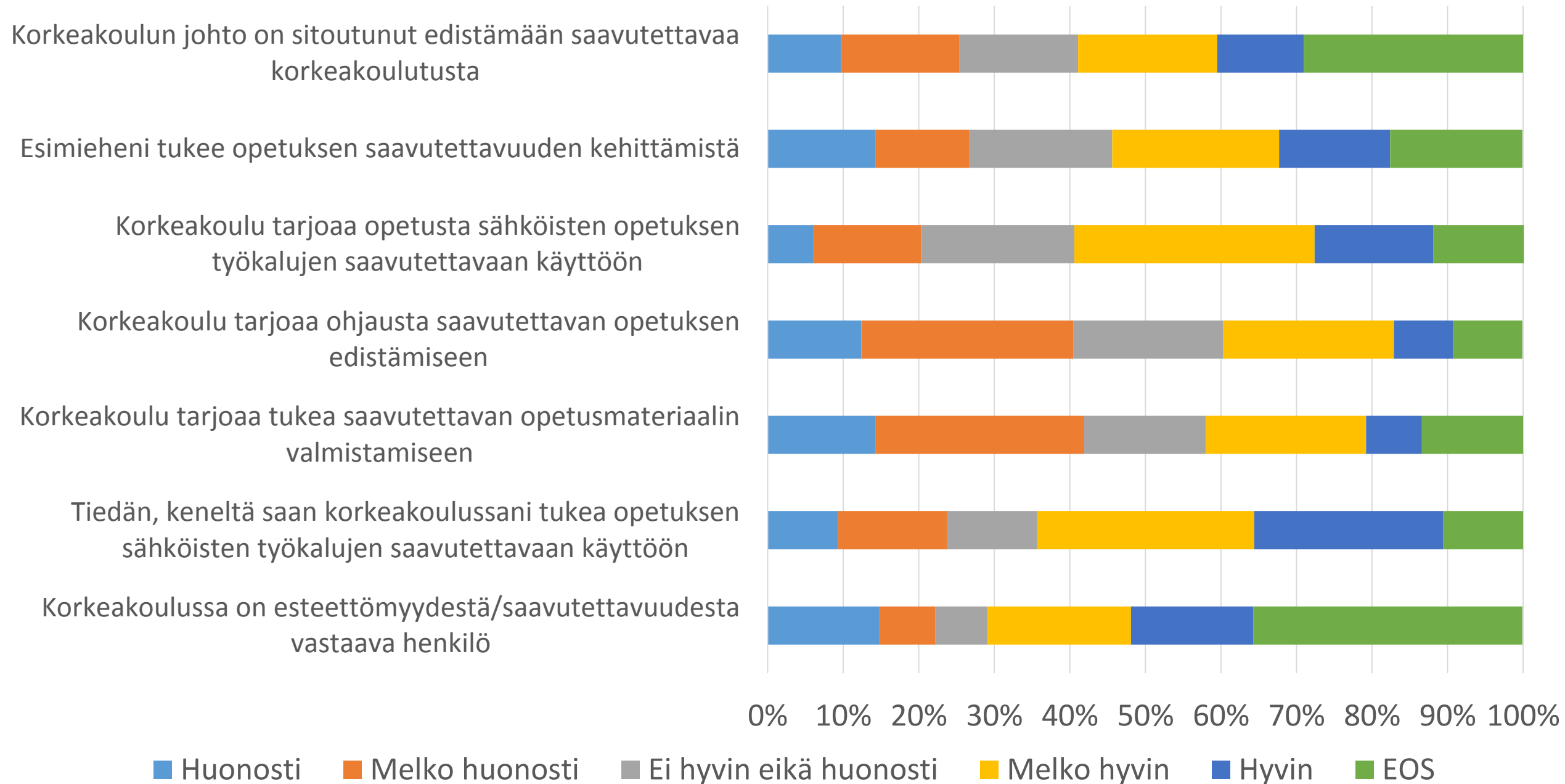

Oma osaaminen ja resurssit

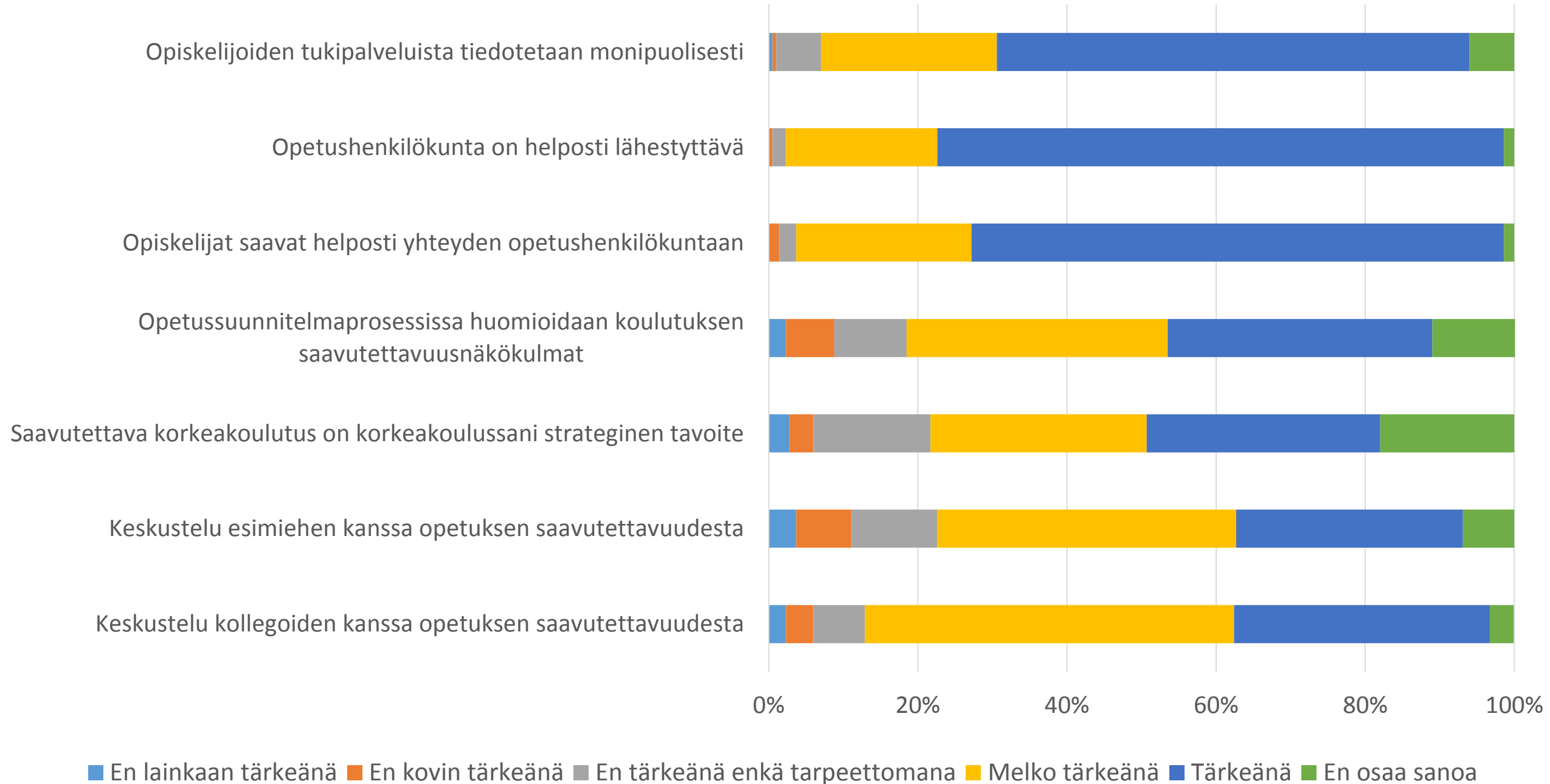
Korkeakoulun tarjoama tuki saavutettavuuden edistämiseen

Korkeakoulun tuki saavutettavuudelle

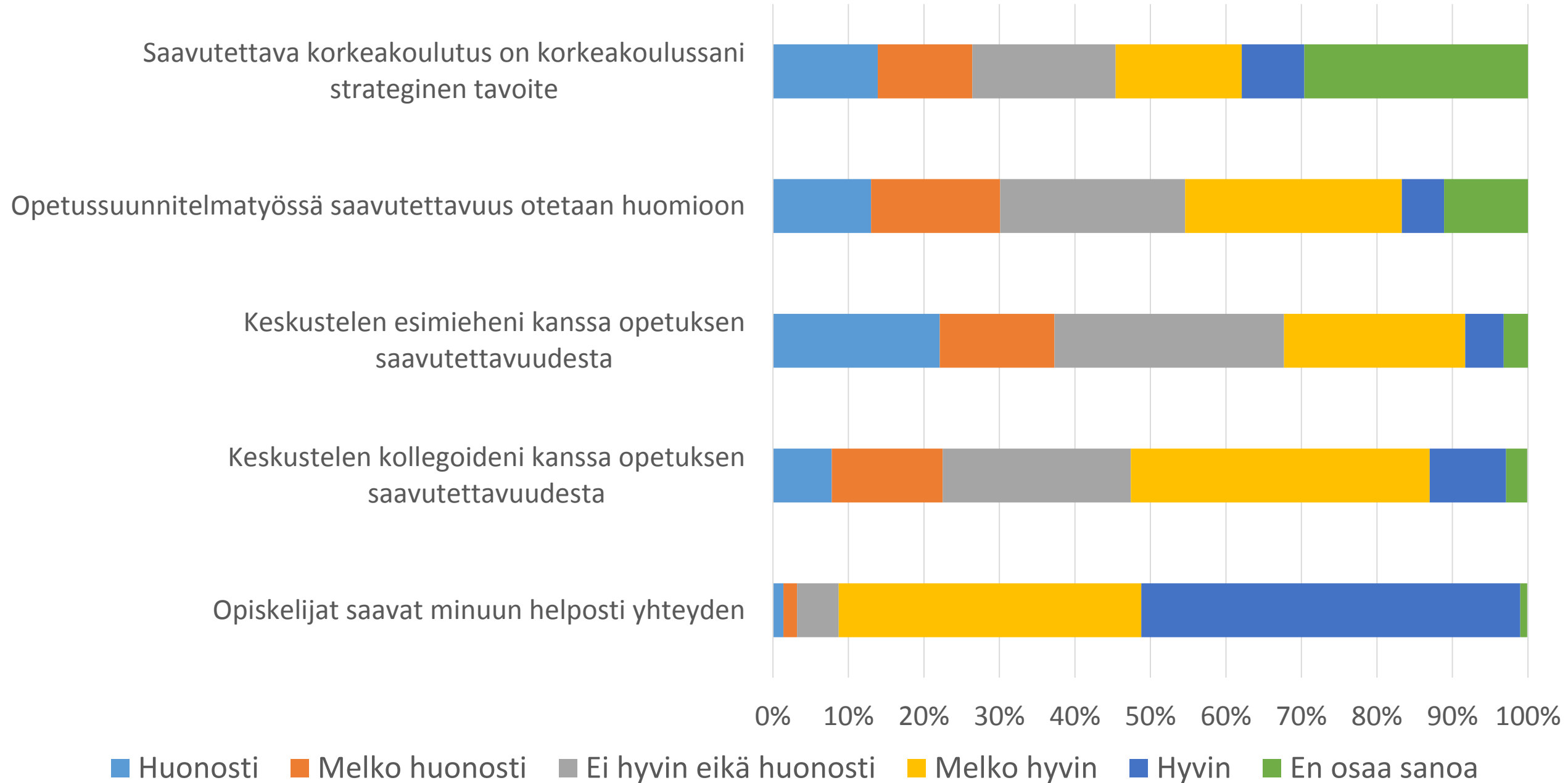

Saavutettavuutta edistävä toimintakulttuuri

Korkeakoulun toimintakulttuuri

Saavutettavan toimintakulttuurin toteutuminen

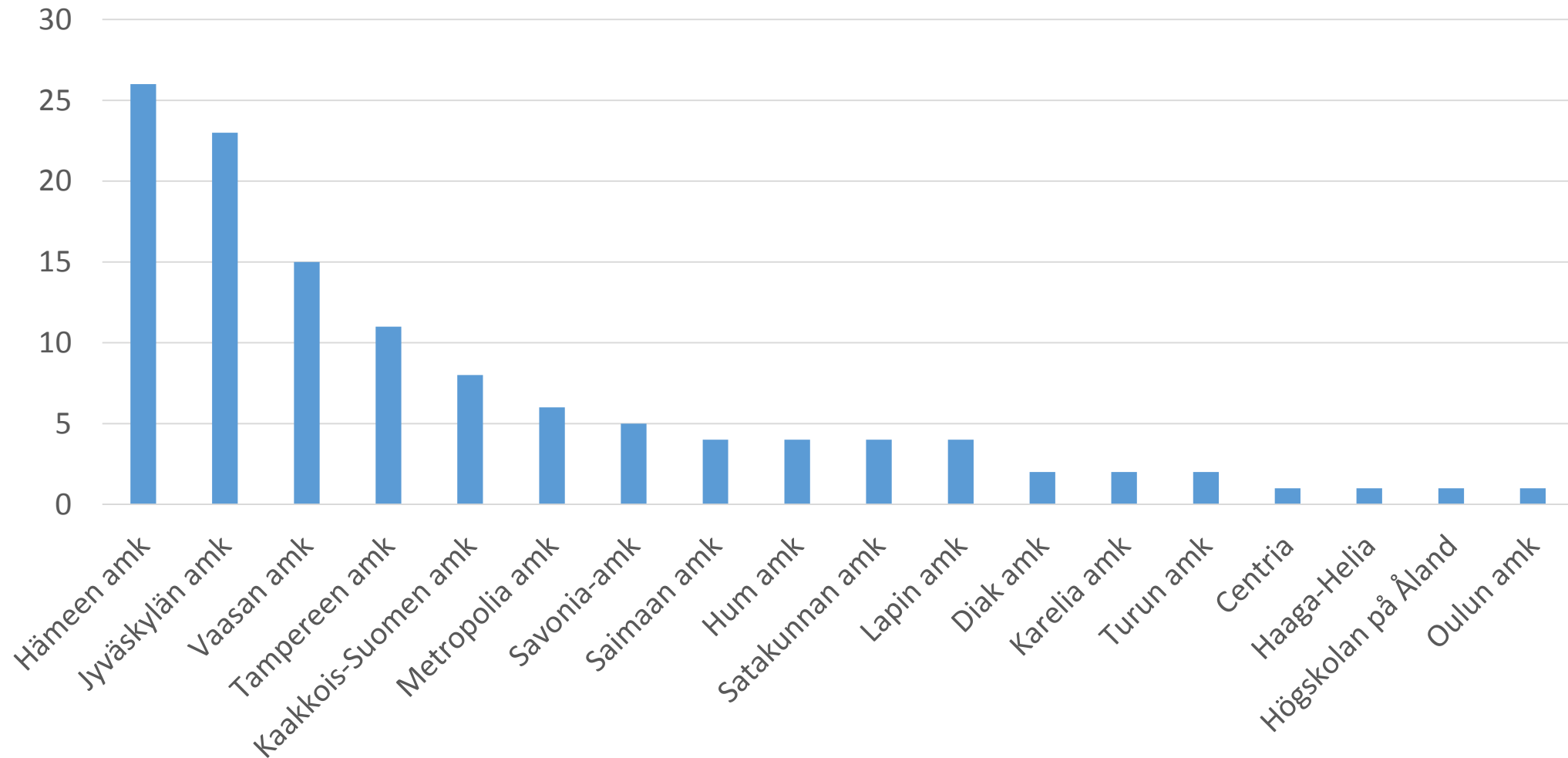
Miten saavutettavuutta voisi kehittää?

- *"Tiedotus, henkilökunnan koulutus, asioista keskusteleminen niin että voisimme yhdessä kehittää keinoja parantaa saavutettavuutta (ettei se jää yksittäisten ihmisten harteille), lisäresurssia opettajille, että he voisivat tukea opiskelijoita monipuolisemmin."*
- *"Saavutettavuuden jatkuva systemaattinen arviointi ja kehittäminen puuttuu. Saavutettavuudesta vastaava henkilö on ehkä olemassa, näin luulen, tästä pitäisi saada varmuus ja jatkuvuus. Saavutettavuus pitäisi ottaa esille aina esim. opetussuunnitelmatyössä tai nettisivujen uudistamisen yhteydessä tai tilasuunnittelussa."*
- *"Opinto-ohjausta ja kaikenlaista muuta ohjausta (esim. opiskelutaitoihin liittyen) olisi lisättävä. Osa meistä opettajista olisi varmasti sellaiseen sopivia, jos meille vain annettaisiin siihen resursseja."*
- *"Yksittäisten opettajien kohdalla [saavutettavuus toteutuu], useimmiten opettajat ovat valmiita joustamaan tarvittaessa."*
- *"Minusta saavutettavuus on liikaa kiinni yksittäisen opettajan halusta kohdata asia. Meillä se ei ole yhteinen juttu. Ensinnäkin siitä puhutaan yleisesti liian vähän."*

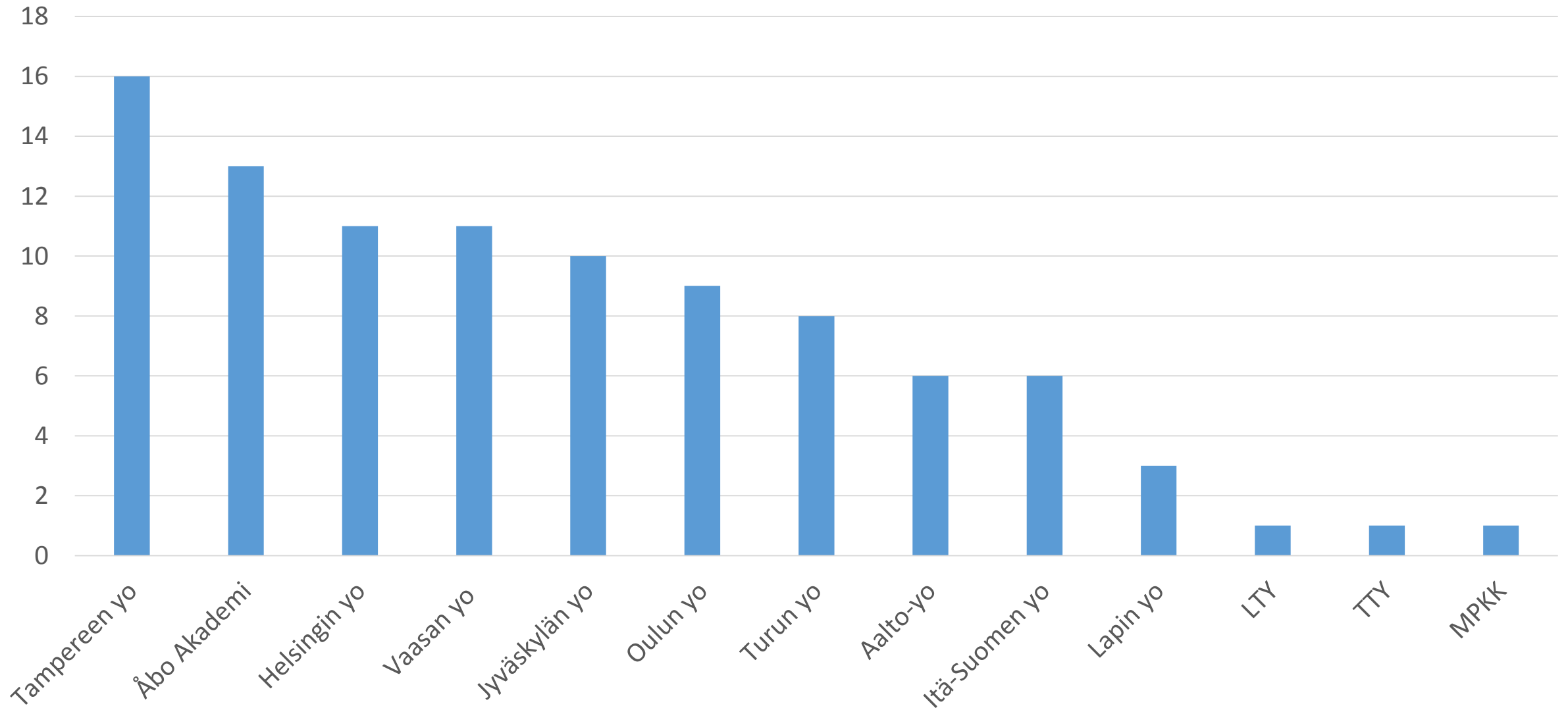
Alustavia johtopäätöksiä

1. Opettajat motivoituneita kehittämään saavutettavaa opetusta, mutta resurssit (erit. ajalliset) koettiin rajallisiksi
2. Korkeakoulun tuki koettiin puutteelliseksi tai siitä oltiin epätietoisia
3. Toiveiden ja todellisuuden kohtaamattomuus: toimintakulttuurin saavutettavuus koetaan tärkeäksi, mutta sen ei nähdä toteutuvan hyvin (poikkeus: opetushenkilökunnan lähestyttävyyys)
4. Erot korkeakoulusektoreiden välillä pieniä

Vastaajat ammattikorkeakouluittain (n=120)

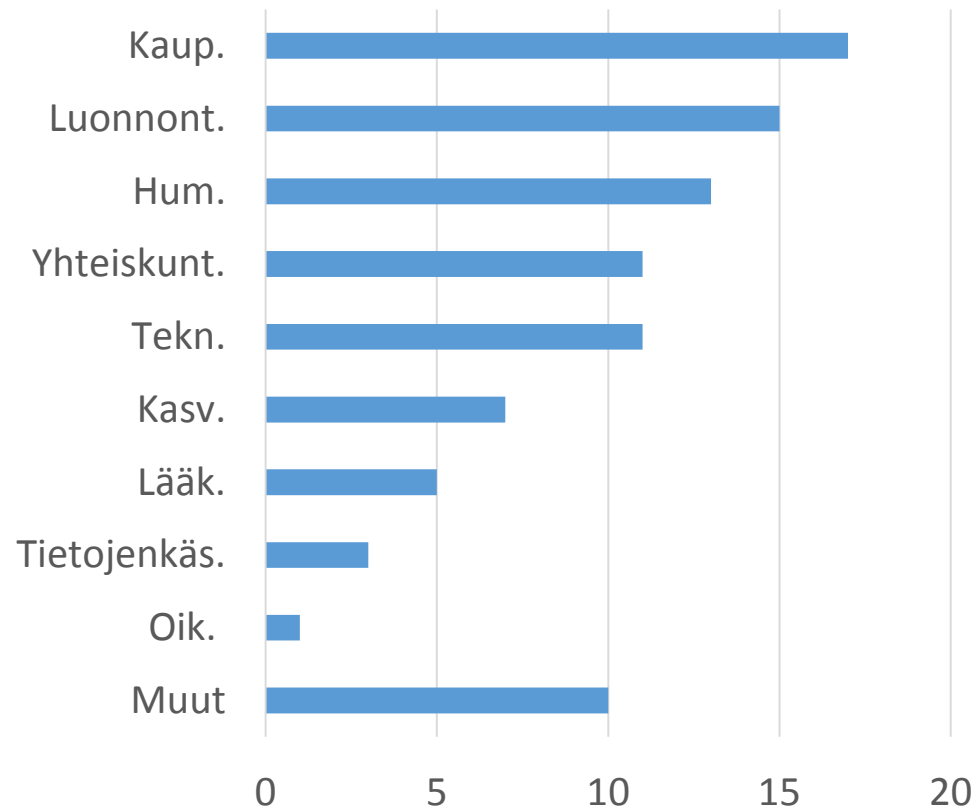

Vastaajat yliopistoittain (n=96)

Vastaajat aloittain (n=207)

Yliopistoalat (n=93)

AMK-alat (n=114)

